

Projektas APRICOT:

Mokomės būti ir (su)gyventi besikeičiančiame laike: dėmesingos tėvystės ugdymo programa

Medijų raštingumo metodologija ir medžiaga tėvams (seneliams)

Metodologinė sistema

Bendrai finansuojama pagal
Europos Sąjungos programą
„Erasmus+“

Europos Komisijos parama šio leidinio rengimui nereiškia pritarimo jo turiniui, kuriame pateikiama autorių nuomonė, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už informaciją panaudotą šiame leidinyje.

Šį intelektualinį produktą sumanė ir parengė strateginių partnerysčių projekto APRICOT komanda.

Projekto koordinatorius – VšĮ *Šiuolaikinių didaktikų centras* (Lietuva)

Projekto partneriai:

Apricot Training Management Ltd. (Jungtinė Karalystė)

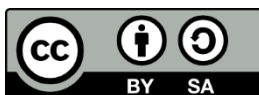
ItF Institut Kassel e.V. – Frauencomputerschule (Vokietija)

Planeta Ciencias (Ispanija)

Redakcijos koordinatorė: Daiva Penkauskienė

Rengėjai: Hilary Hale, Beate Hedrich, Betül Sahin, Alejandra Goded, Anca Dudau, Daiva Penkauskienė

Redakcinė kolegija: Sophy Hale, Seda Gürcan, Konrad Schmidt, Cihan Sahin, Josafat Gonzalez Rodriguez, Roc Marti Valls, Virgita Valiūnaitė

Šis darbas yra licencijuotas Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 tarptautine licencija. Norėdami peržiūrėti šios licencijos sąlygas, apsilankykite

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> arba siųskite laišką Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, JAV.

Metai, mėnuo: 2021 lapkritis

TURINYS

2 Metodologinė sistema.....	2
2.1 Metodų pasirinkimas.....	2
2.2 Metodinis pagrindas.....	7
2.3 Mokymo(si) programa.....	12
2.4 Vertinimas.....	18

2 Metodologinė sistema

2.1 Metodų pasirinkimas

Tinkama tikslinėms grupėms

Šiame projekte siūlomos veiklos yra pavyzdinės, siūlančios, kaip kalbėtis, diskutuoti ir kaip veikti drauge su vaikais.

Suaugusieji (tėvai ir seneliai) atsakingi už vadovavimą veikloms ir teigiamos ugdomosios patirties įgijimą. Vaikai (ir anūkai) dalyvaudami veiklose ne tik įgis tokios patirties, bet ir sustiprins tarpusavio ryšius su tėvais ir seneliais. Taigi, mūsų programa orientuota į dvi tikslines grupes:

1. Pirminė tikslinė grupė: tėvai ir seneliai.
2. Antrinė tikslinė grupė: vaikai ir anūkai, nuo 6 iki 15 metų.

	Pirminė tikslinė grupė Tėvai ir seneliai	Antrinė tikslinė grupė Vaikai
Skaitmeniniai įgūdžiai	<ul style="list-style-type: none"> - Priklausomai nuo turimos patirties, yra skirtingo skaitmeninių įgūdžių lygio¹. - Labiau supranta su technologijų naudojimu susijusią riziką. - Turi mažiau asmeninės patirties sprendžiant problemas, susijusias su technologijų naudojimu. - 75% tėvų naudojami socialine žiniasklaida ir naudoja ją tėviškai paramai². 	<ul style="list-style-type: none"> - Skaitmeniniai „čiabuiviai“. - Labiau pažeidžiami tiek bendraja, tiek skaitmeninių pavojų prasme. - Mažiau suvokia skaitmenines rizikas. - Patys mokosi rasti informaciją internete³. - Negeba savarankiškai rinkti ir valdyti informacijos, tiksliai ir kritiškai vertindami (Tarptautinis kompiuterinis ir informacinis raštingumas).

¹ Skaitmeninio raštingumo pokyčiai laikui bėgant. Kibernetinė psichologija ir elgesys/ *Changes over time in digital literacy*. Cyber Psychology & Behavior, 713-715. YORAM ESHET-ALKALAI AND ERAN CHAJUT, 2009.

² PEW RESEARCH CENTRE. (2015) *Parents and Social Media*
<https://www.pewresearch.org/internet/2015/07/16/parents-and-social-media/#fn-13802-1>

³ NATIONAL CENTER FOR EDUCATION AND STATISTICS. *International Computer and Information Literacy Study 2018* <https://nces.ed.gov/surveys/icils/>.

	Pirminė tikslinė grupė Tėvai ir seneliai	Antrinė tikslinė grupė Vaikai
Požiūris ir motyvacija	<ul style="list-style-type: none"> - Galimas nepakankamas pasitikėjimas savo gebėjimais skaitmeninėje srityje. - Reikalinga parama įgyjant patirties, “prisijaukinant” technologijas.⁴ - Mažai susirūpinimo šia sritimi dviejose iš trijų šeimų (1). Tėvai ir seneliai, ieškantys su skaitmenine sauga susijusių veiklų, labiau suvokia riziką/ yra aktyvesni, užtikrindami, kad vaikai būtų saugūs internete. - Susirūpinimas auga vaikams sulaukus penkerių metų, o didžiausias yra paauglystėje. - Priklausomai nuo problemos, tėvų susirūpinimo lygis gali būti palyginti menkas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Galimas per didelis pasitikėjimas savo gebėjimais skaitmeninėje srityje. - Domisi su technologijomis susijusia veikla. - Mažai arba visai nėra dėl galimų rizikų. - Ten, kur suaugusieji linkę matyti riziką, jie linkę matyti galimybes.
Kritinis mąstymas	<ul style="list-style-type: none"> - Didesnė patirtis leidžia mąstyti protingiau, net jei nedaug žino apie kritinį mąstymą. - Vyresnio amžiaus žmonės mažiau linkę keisti nuomonę ar mąstyti lanksčiai. - Suaugusio žmogaus kritinio mąstymo raidos pikas yra maždaug trečiojo dešimtmečio viduryje.⁵ 	<ul style="list-style-type: none"> - Jie yra kritinio mąstymo įgūdžių įgijimo procese.

Tėvų įgalinimas

⁴ SCHLEURS, K., QUAN HAASE, A. & MARTIN, K. (2017). *Problematizing the Digital Literacy Paradox in the Context of Older Adults' ICT Use: Aging, Media Discourse, and Self-Determination*. Canadian journal of communication. <https://doi.org/10.22230/cjc.2017v42n2a3130>.

⁵ FRIEND & ZUBEK. (2016) *The effects of age on critical thinking ability*. Oxford Journal of gerontology. doi=10.1.1.1033.6915&rep=rep1&type=pdf.

Tėvai ir seneliai vaidina labai svarbų vaidmenį vaikų ugdyme, tačiau jie ne visada pasirengę susidoroti su iššūkiais, su kuriais jų vaikai susiduria skaitmeninėje erdvėje. Tėvams ir seneliams turi būti prieinama pagalba, kuri padėtų geriau suvokti ir suprasti rizikas.

Tėvai ir seneliai ne visada gali būti tiek raštingi skaitmenine prasme kaip jų vaikai, tačiau jie daug labiau patyrę sprendžiant kasdienio gyvenimo problemas, valdant rizikas ir pavojus, ir yra išmintingesni susidūrę su naujomis problemomis.

Tačiau suaugusieji dažnai gali jaustis pasimetę spręsdami skaitmenines problemas - nepasitikėti savo gebėjimus rasti sprendimą, kaip padėti savo vaikams.

Pagrindinis tėvų ir senelių švietimo skaitmeniniais klausimais tikslas turėtų būti jų įgalinimas ir tam tikrų įgūdžių bei įrankių, kuriuos būtų lengva pritaikyti, suteikimas.

Žaismingos veiklos

Žaidimu paremta metodologija sukuria atpalaiduojančią ir malonią atmosferą, kurioje laikas bėga greitai, o suaugusieji ir vaikai jaučiasi lygiaverčiais žaidimo dalyviais. Gera savijauta yra svarbiausia bet kokio mokymosi dalis, o žaidimas yra vienas geriausių būdų tai užtikrinti.

Bet kokias klaidas lengviau priimti žaidžiant, nes jos yra neatsiejama bet kurio žaidimo dalis. Žaidimas gali būti ypač naudingas būdas mokytis apie nepažįstamus dalykus. Žaismingoje veikloje dalyviams lengviau rizikuoti, o rizikuodami jie gali daugiau išmokti. Todėl tai labai naudinga tėvams ir seneliams, kurie gali jaustis nepatogiai aptariant technologijų problemas su savo vaikais ir anūkais. „APRICOT“ projekto atveju abi pusės mokosi iš savo klaidų ir įveikdamos iššūkius atranda daugiau naudos ir prasmės.

Fantazijos, vaidmenų žaidimo ar humoro įtraukimas į idėjų ir medžiagos tyrinėjimą padidina įsitraukimą į mokymąsi.⁶ Žaisminga veikla leidžia besimokantiejiems susikoncentruoti į veiklą ir panaudoti savo įgūdžius, tuo pačiu pamirštant savo pačių problemas.⁷

Dar daugiau, žaisminga veikla šeimoje pagerina tėvų ir vaikų santykius ir skatina vaikų emocinius gebėjimus.⁸

Kad veikla būtų žaisminga, ji turi būti:

- neformali, vykti pažįstamoje ir ramioje aplinkoje;
- motyvuojanti, smagi, įdomi ar įtraukianti;
- pritaikyta dalyvių galimybės, t. y. iššūkis turi atitikti jų lygį;

⁶ WAINWRIGHT, N., GOODWAY, J., WHITEHEAD, M., WILLIAMS, A. & KIRK, D. (2019) *Playful pedagogy for deeper learning: exploring the implementation of the play-based foundation phase in Wales*. Early Child Development and Care. Volume 190, Issue 1, 2. Pages 43-53.

⁷ CSIKSZENTMIHALYI, M. (1975) *Play and intrinsic rewards*. Journal of Humanistic Psychology Volume 15, Issue 3, Pages 41-63 <https://doi.org/10.1177/002216787501500306>

⁸ SHORER, M., SWISSA, O., LEVAVI, P., & SWISSA, A. (2019) *Parental playfulness and children's emotional regulation: the mediating role of parents' emotional regulation and the parent-child relationship*. Early Child Development and Care, DOI: [10.1080/03004430.2019.1612385](https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1612385)

- individuali, paremta bendradarbiavimu arba rungtyniavimu;
- susieta su aiškiu atlygiu, t. y. teisingai atlikus užduotį, rezultatas ir/ ar, atlygis turi būti akivaizdus.

Veiklos skirtos šeimai

Vienas iš pagrindinių technologijų naudojimo pavojų jaunimo tarpe yra izoliacija nuo savo šeimos. Jauni žmonės užsisklendžia savo asmeninėje erdvėje, kuri dažniausiai apsiriboja jų pačių kambariu, ir jų gyvenimas virtualioje erdvėje vyksta už uždarytų durų. Ir nesvarbu, ar tai metaforinės, ar tikros durys, tai yra problema. Jauni žmonės yra labai pažeidžiami ir jiems reikalinga suaugusiųjų, kurie gali išmokyti naudotis technologijomis atsakingai, efektyviai, nekeliant pavojaus savo emocinei sveikatai, pagalba. Štai kodėl veiklos šeimoje ir su šeima yra ypač tinkamos. Pokalbiai, klausimai, debatai ar diskusijos padės susikalbėti, suprasti, kur jaunas žmogus yra labiausiai pažeidžiamas, ir kurti dialogo tarp tėvų ar senelių ir jų vaikų tradiciją.

Žaidimai

Žaidimu paremtų veiklų praktikavimas atveria bendradarbiavimo tarp kartų galimybę. Žaismingi testai, mįslės, kūrybiniai darbai suteikia šeimai smagių akimirklų ir kuria bendrystės jausmą.

Užsiėmimams šeimoje turėtų vadovauti suaugusieji, kad įgytų daugiau pasitikėjimo savo gebėjimais padėti vaikams naudotis technologijomis. Kad tai būtų lengviau atlikti, pateikiame daug praktinių patarimų, išryškiname galimas abejones, perspėjame apie galimus sunkumus ir galbūt kilsiančius klausimus veiklų/ užsiėmimų įgyvendinimo metu.

Nors veikloms vadovauja tėvai, reikia nepamiršti, kad jie nėra profesionalūs pedagogai. Todėl vartojame ir patariame tėvams vartoti neformalią ir nespecializuotą kalbą.

Įdomu ir prasminga

Neretai suaugusiems, kaip ir vaikams, reikia tam tikros pagalbos, kad patobulintų savo kritinio mąstymo įgūdžius. Kad tai neatrodytų sudėtinga pedagoginė veikla, siūlome rinktis įdomias temas ir nesudėtingas veiklas, kad būtų galima patiems mokytis mokant vaikus. . Jei siūlomos veiklos bus per sudėtingos, tikėtina, kad niekas nežinos, kaip jas atlikti.

Kad veikla būtų įdomi ir suaugusiems, ir vaikams siūlome pasitelkti realias gyvenimo problemas (jei žinome, kuriomis jie domisi) ir vaikų asmeninę patirtį. Tai gali ne tik sudominti, bet ir padėti suaugusiems jausti didesnę pasitikėjimą savimi, nes tokiu atveju pasinaudojama jų jau turimomis žiniomis. Pabaigoje svarbu neužmiršti apmąstyti atliktos veiklos, nes tai įprasmina ir užtvirtina įgytas žinias.

Svarbu nepamiršti, kad maži vaikai gali sutelkti dėmesį į užduotį tik trumpą laiką. Todėl

reikia planuoti veiklas, apimančias trumpas užduotis ir padedančias vaikams susikaupti.

Kritinio mąstymo, skaitmeninio bei medijų raštingumo ugdymas

Žinoma, negalima pamiršti ir svarbiausio veiklų tikslo – kritinio mąstymo įgūdžių, taikomų naudojant technologijas, tobulinimas.

Geriausios šiam tikslui pasiekti yra praktinės veiklos artimos realioms gyvenimo problemoms. Įgyvendinant tokias veiklas reikia:

- identifikuoti, analizuoti ir vertinti įvairių formatų ir šaltinių informaciją;
- klausti, abejoti/ ginčyti ir vertinti bet kurios informacijos reikšmę;
- suprasti technologijų naudojimo grėsmes privatumui, sveikatai ir socialiniams įgūdžiams;
- racionaliai apsvarstyti įrodymus, kontekstą, metodus, standartus ir prasmes prieš nusprendžiant, kuo tikėti ar ką daryti.

Žemiau pateiktoje lentelėje įvardintos kompetencijos, kurias siekiame ugdyti vaikuose:

Kompetencija	Aprašymas
Bendravimas ir bendradarbiavimas	Sklandus bendravimas tarp šeimos narių, bendravimo įpročių/ tradicijų susikūrimas; pasitikėjimas, kad galima bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais skaitmeninių technologijų klausimais.
Žinių įgijimas/ išplėtimas	Pagrindinių sąvokų, temų, problemų supratimas/ suvokimas.
Asmeninių gebėjimų plėtojimas	Kritinio mąstymo įgūdžiai: informacijos, duomenų, įrodymų ir patirties lyginimas ir analizė, teisingų klausimų uždavimas, etinio mąstymo įgūdžiai, paslėptų ketinimų supratimas, gebėjimai aptikti šališkumą ir propagandą nacionalinių bei pasaulinių medijų naujienose, mąstymo autonomijos įgijimas.

Programos veiklos yra:

Praktinės
paremtos realiomis
gyvenimo problemomis

Skirtos šeimai
tinkamos visai
šeimai

Žaismingos
su smagiais iššūkiais

Nesudėtingos
suteikiančios pasitikėjimo ir
padrįsinančios imtis veiklos

**Skatinančios
apmąstymą**
nuteikiančios prasmingam
mokymui(si)

Trumpos
„perskaityk ir
padaryk“

2.2 Metodinis pagrindas

Žaisminga veikla šeimoje gali pagerinti bendravimą ir sukurti tinkamą mokymo(si) aplinką. Dėl šios priežasties, programoje remiamės jau egzistuojančiomis metodikomis, atliepančiomis programos siekius, tikslinių grupių poreikius ir padedančiomis veiksmingai bei tinkamai įgyvendinti numatytas veiklas.

Patirtinis mokymasis

Patirtinis mokymasis yra mokymo(si) prieiga, pagrįsta 8-ojo dešimtmečio David A. Kolb teorija. Šis mokymosi modelis pagrįstas idėja, kad žmonės geriausiai mokosi, kuomet aktyviai įsitraukia į mokymosi procesą, paremtą realiomis gyvenimo patirtimis, ir jį reflektuoja.

Kolb'o ir Fry sudarytas patirtinio mokymosi ciklas susideda iš keturių etapų, nusakančių, kaip asmuo apdoroja ir taiko informaciją. Keturis ciklo etapus sudaro: **konkreti patirtis; tos patirties įvardinimas ir refleksija; abstrakčių sąvokų, remiantis refleksija, formulavimas; ir naujų sąvokų išbandymas.**

Mokymasis gali prasidėti bet kuriame ciklo etape. Tačiau norint maksimaliai padidinti mokymosi galimybes, idealu yra pereiti visus keturis etapus. Paprastai tai prasideda nuo

individualios asmens patiriamos veiklos ir apmąstymo (refleksijos) apie tai, kas įvyko. Šiame etape suvokiama veiklos prasmė, veikla po to įgyvendinama, o jos pasėkoje asmuo keičia savo elgesį ar požiūrį. Šis pasikeitimas įgalina asmenį įgyti naujų patirčių, kurios vėl „užsuka“ visą ratą.

Kolb'o ciklas atspindi tai, kaip iš tikrųjų natūraliai mokomasi. Patirtinis mokymasis gyvenime vyksta spontaniškai ir nuolat. Tačiau tam, kad mokomoji patirtis virstų tikru mokymusi, reikalinga refleksija ir naujų sampratų su(si)formavimas. Nes tik tokiu būdu „išbaigiamas“ Kolb'o patirtinio mokymosi ciklas.

Siekiant, kad mūsų veiklos būtų prasmingos, siūlome šiuo ciklu naudotis kaip vadovu. Pateikiamoje medžiagoje rasite skyrius, apimančius kiekvieną patirtinio mokymosi etapą.

Konkreči patirtis: mokymasis patiriant. Žmonės mokosi dalyvaudami veikloje ar patirtyse ir prisimindami, kaip tuomet jie jautėsi. Tai yra pagrindinis būdas, kuriuo mokomės, ir jis yra visų kitų mokymosi etapų pagrindas.

Reflektyvus stebėjimas: mokymasis apdorojant informaciją, žinias, patirtį. Remdamasis konkrečia patirtimi, besimokantysis ją apmąsto su tikslu gauti daugiau informacijos arba pagilinti savo patirties supratimą. Kad šis etapas būtų veiksmingas, Kolb'as siūlo keletą reflektivių klausimų:

- *Ar pastebėjote?*
- *Kodėl tai atsitiko?*
- *Ar gyvenime taip nutinka?*
- *Kodėl tai nutinka?*
- *Kaip galite tai panaudoti?*

Abstraktus konceptualizavimas: mokymasis apibendrinant patirtį. Remdamasis patirties refleksija, besimokantysis sąmoningai ar nesąmoningai teoretizuoja, grupuoja ar apibendrina savo patirtį su tikslu susieti tai, kas jau žinoma su nauja informacija ir visa tai apibendrinti. Šis mąstymo etapas padeda „sutvarkyti“ žinias, leidžia pamatyti „didįjį vaizdą“ ir apibrėžti vaizdinius, modelius bei normas. Šis etapas itin svarbus gebėjimui perkelti savo žinias iš vieno konteksto į kitą.

Aktyvus eksperimentavimas: mokymasis veikiant. Besimokantysis naujai įgytas žinias pritaiko arba išbando realiame gyvenime. Išmoktų dalykų pritaikymas yra nauja patirtis, nuo kurios ciklas prasideda iš naujo.

Kiekvienam ciklo etapui būdingas tam tikras mokymosi tipas: patyrimas, refleksija, mąstymas ir veikimas. Patyriminio mokymosi ciklą paprastai reprezentuoja du kontinuumai. „Y“ ašyje, dar vadinamoje suvokimo kontinuumu (*perception continuum*), yra du galimi būdai ką nors patirti: konkrečia išraiška (*concrete expresion*) arba abstrakčiu konceptualizavimu (*abstract conceptualisation*). Mokymosi samprata iš esmės yra mūsų emocinis atsakas į tai, ką mes apie tai galvojame ir (arba) jaučiame.

Apdorojimo kontinuumas (*processing continuum*) apima du skirtingus patirties apdorojimo būdus: reflektivių stebėjimą (*reflective observation*) arba aktyvų eksperimentavimą (*active*

experimentation). Apdorojimo kontinuumas yra išsidėstęs „x“ ašyje. Juo iš esmės apibūdinama tai, kaip mes „prieiname“ prie konkrečios užduoties. Kolb'as teigia, kad besimokantysis negali vienu metu atlikti abiejų veiksmų vienoje ašyje (pvz., mąstyti ir jausti), ir dėl šios priežasties mes esame linkę suvokti ir apdoroti tai, ko mokomės, tam tikru būdu. Šį būdą suvokti ir apdoroti informaciją, Kolbas vadina mokymosi pasirinkimu arba mokymosi stiliumi, kuris gali skirtis priklausomai nuo turinio ir konteksto.

Yra keturi skirtingi mokymosi stiliai, pagrįsti keturių etapų patirtinio mokymosi ciklu. Kiekvienas jų yra savitas ir turi savus prioritetus, tačiau norint patirti subalansuotą mokymąsi, svarbu, kad besimokantieji naudotųsi visais keturiais mokymosi stiliais.

Mikro mokymasis (Bite-sized learning)

Mikro mokymasis (*micro-learning*) – tai mokymo strategija, paremta trumpu, išsamiu ir savarankišku turiniu. Paprastai šis turinys yra orientuotas į rekomendacijas, patarimus arba į įdomią didaktinę medžiagą. Kitaip tariant, tai turinys, kurį žmonės gali lengvai užfiksuoti ir įsisavinti. Dėl šios priežasties mikro mokymasis yra pripažįstamas kaip itin efektyvi strategija dalytis svarbia informacija.

Mikro mokymasis yra ir labai efektyvus būdas sustiprinti anksčiau išdėstytą turinį arba išplėsti informaciją apie tai, ką žmonės jau žino. Tai gali būti atliekama įvairiais būdais: naudojant pratimus, trumpus vaizdo įrašus ir grįžtamąjį ryšį.

Kokią naudą tai duoda besimokantiems? Svarbiausia, kad daug informacijos suskaldžius į atskiras dalis ir jomis naudojantis kaip „sveikomis porcijomis“, gerėja turinio įsisavinimas. Mikro mokymasis taip pat palengvina sąvokų ir idėjų įvertinimą, nes dirbama su papildomais, žinias sustiprinančiais pratimais bei turiniu, skirtu įvairovei suvokti.

Tikslinė grupė: Tėvai, seneliai ir (antrinė) jų vaikai	
Iššūkiai/ Mūsų tikslinės grupės ypatybės	Galimi sprendimai/ Mūsų būdai
Labai dažnai ir suaugusiems, ir vaikams reikia pagalbos tobulinant kritinio mąstymo įgūdžius.	Užsiėmimai turėtų būti įdomūs visiems ir padėti jiems mokytis, tuo metu, kai jie moko. Šeimos veiklos, kuriose dalyvauja ir suaugusieji, ir vaikai.
Kai kuriems suaugusiems sunku suprasti temą.	Galimybė pajusti pasitikėjimą dalyvaujant lengvoje veikloje. Veiklos, kuriose jie nežino atsakymų.

Tikslinė grupė: Tėvai, seneliai ir (antrinė) jų vaikai	
Iššūkiai/ Mūsų tikslinės grupės ypatybės	Galimi sprendimai/ Mūsų būdai
Kai kurie suaugusieji neturi daug laiko skaityti (ir pan.).	Trumpos veiklos Šeimos užsiėmimai, skirti kartu praleisti laiką.
Menkas pasitikėjimas savo gebėjimu padėti vaikams mokytis, kaip naudotis technologijomis.	Veikloms turi vadovauti suaugusieji. Veiklos, jų kalba turi būti skirta suaugusiems. Žaismingi iššūkiai, kurių atsakymų suaugusieji nežino. Turime neleisti, kad tėvams kiltų abejonių, klausimų ar sunkumų vykdant veiklą.
Suaugusieji moko, bet jie nėra pedagogai.	Turime vartoti kasdienę, netechninę kalbą.
Maži vaikai trumpai sutelkia dėmesį.	Veiklos, apimančios įvairias užduotis.
Vaikai nepasitiki tėvų technologinėmis žiniomis.	Veiklos šeimai. Suaugusieji turi vadovauti veiklai. Tėvai turi parodyti keletą aiškių pavyzdžių, kuriais dalykais vaikai neturėtų pasitikėti.
Svarbu prasmingas mokymasis.	Praktinės veiklos. Realios gyvenimo problemos. Prisimenama ankstesnė ar asmeninė patirtis. Refleksija kiekvienos veiklos pabaigoje.
Geriausia veikla yra ta, kuri vyksta.	Trumpos ir lengvos veiklos. Žaismingi iššūkiai. Nereikia specialių priemonių ar programėlių.
Medijų raštingumo didinimas	Praktinės veiklos, kuriose vaikai: <ul style="list-style-type: none"> – Identifikuoja, analizuoja ir vertina įvairių formatų ir šaltinių informaciją.

Tikslinė grupė: Tėvai, seneliai ir (antrinė) jų vaikai	
Iššūkiai/ Mūsų tikslinės grupės ypatybės	Galimi sprendimai/ Mūsų būdai
	<ul style="list-style-type: none"> - Abejoja, ginčijasi, įvertina bet kurią informaciją bet kokia forma ir mokosi atitinkamai ją naudoti.
Skaitmeninio raštingumo didinimas	Praktinės veiklos, kuriose vaikai: <ul style="list-style-type: none"> - Suvokia technologijų naudojimo pavojus jų privatumui, sveikatai ir socialiniams įgūdžiams.
Kritinio mąstymo ugdymas	Praktinės veiklos, kuriose vaikai: <ul style="list-style-type: none"> - Racionaliai įvertina ir suvokia įrodymus, kontekstą, metodus, standartus, sprendimi, kuo tikėti ar ką daryti.
Pagalba tėvams ir seneliams, apsaugant savo vaikus.	Šeimos veiklos, kurios formuoja bendravimo įpročius ir kuria bendravimo tradicijas.

Projekto APRICOT charakteristikos	
Tikslai	Galimi sprendimai / Mūsų būdai
Prasmingas mokymasis	Praktinės veiklos. Realios gyvenimo problemos. Ankstesnės ar asmeninės patirties naudojimas. Refleksija kiekvienos veiklos pabaigoje.
Įgyvendinamos veiklos (geriausia veikla yra ta, kuri vyksta)	Trumpos ir lengvos veiklos. Žaismingi iššūkiai. Nereikia specialių priemonių ar programėlių.
Medijų raštingumo didinimas	Praktinės veiklos, kuriose vaikai: <ul style="list-style-type: none"> - Identifikuoja, analizuoja ir vertina įvairių formatų ir šaltinių informaciją.

Projekto APRICOT charakteristikos	
Tikslai	Galimi sprendimai / Mūsų būdai
	<ul style="list-style-type: none"> - Abejoja, ginčijasi ir įvertina bet kurią informaciją bet kokia forma ir mokosi atitinkamai ją naudoti.
Skaitmeninio raštingumo didinimas	Praktinės veiklos, kuriose vaikai: <ul style="list-style-type: none"> - Suvokia technologijų naudojimo pavojus jų privatumui, sveikatai ir socialiniams įgūdžiams.
Kritinio mąstymo ugdyimas	Praktinės veiklos, kuriose vaikai: <ul style="list-style-type: none"> - Racionaliai įvertina ir suvokia įrodymus, kontekstą, metodus, standartus, spręsdami, kuo tikėti ar ką daryti.
Pagalba tėvams ir seneliams, kad jie apsaugotų savo vaikus.	Šeimos veiklos, kurios formuoja bendravimo įpročius ir kuria bendravimo tradicijas.

2.3 Mokymo(si) programa

Programos aprašymas

Objektas	Aprašymas		
Tikslas	Tobulinti tėvų ir senelių kompetenciją ugdyti savo vaikų ar anūkų kritinio mąstymo ir medijų raštingumo įgūdžius.		
Dalyviai	Tėvai ir/ ar seneliai		
Apimtis	12 mikro mokymosi veiklų		
Trukmė	1 mokymų diena (arba 2 d. po pusę dienos)		
Tikslai	1. Susipažinti su kritinio mąstymo, medijų raštingumo ir	Rezultatai	1. Gerai suvokta ir suprasta pagrindinė projekto idėja,

Objektas	Aprašymas	
	<p>skaitmeninio raštingumo temomis.</p> <p>2. Išmokyti naujų praktinių metodų ir pratimų kritiniam mąstymui ir medijų raštingumui ugdyti (mikro mokymosi veiklos).</p> <p>3. Ištyti interaktyvius, dalyvavimą skatinančius tėvų švietimo būdus kritiniam mąstymui ir medijų raštingumui lavinti.</p> <p>4. Prisidėti prie projekto rezultatų tobulinimo.</p> <p>5. Dalintis ir mokytis vieniems iš kitų.</p>	<p>sąvokos ir siejami rezultatai.</p> <p>2. Tėvų/ senelių ir jų vaikų/ anūkų naujai įgytos kritinio mąstymo bei medijų raštingumo žinios ir įgūdžiai.</p> <p>3. Praktiškai išbandytos su vaikais ir anūkais mikro mokymosi priemonės.</p> <p>4. Nauji pasiūlymai, idėjos ir patarimai, pateikti mokymuose dalyvaujančių tėvų ir senelių, kaip siekti geresnių projekto rezultatų.</p> <p>5. Platėjantis suaugusiųjų besimokančiųjų tinklas, didesnė tėvų bei senelių, dalyvaujančių mokymuose, tarpusavio parama.</p>
<p>Metodologija</p>	<p>Metodologija pagrįsta metodų deriniu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patirtiniu mokymusi (<i>Experiential Learning</i>) ir mokymusi veikiant (<i>Learning by doing</i>). 2. Mikro mokymusi (<i>Bite-sized learning</i>). <p>1. Patirtinio mokymo(si) ir mokymo(si) veikiant metodai naudojami, siekiant, kad tėvai ir vaikai taptų aktyviais mokymosi dalyviais.</p> <p>Metodika pagrįsta David'o Kolb'o patirtinio mokymosi modeliu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkrete patirtis. Tėvai ir vaikai kartu perskaito instrukcijas/ žingsnis po žingsnio veiklos gaires. 2. Reflektyvus stebėjimas. Nukreipiantys klausimai, skatinantys apmąstymus patirties metu ir po jos. 3. Konceptualizavimas. Nukreipiantys klausimai, padedantys daryti išvadas. 	

Objektas	Aprašymas
	<p>4. Aktyvus eksperimentavimas. Pasiūlymai, kaip pritaikyti mokymąsi būsimose praktinio gyvenimo situacijose.</p> <p>Galima naudoti „5 klausimų“ modelį:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar tu pastebėjai? • Kodėl tai atsitiko? • Ar tai nutinka gyvenime? • Kodėl tai nutinka? • Kaip galite tai panaudoti? <p>2. Mikro mokymasis</p> <p>Mokymas naudojant mikro mokymosi įrankius (<i>bite-sized learning tools</i>) yra susijęs su mikro mokymosi (<i>microlearning</i>) tendencija – nauja savaiminio mokymosi (<i>informal learning</i>) strategija, skirta greitai užpildyti žinių ir įgūdžių spragas atliekant užduotį. Mikro mokymosi įrankiai ir mikro mokymasis atsirado siekiant prisitaikyti prie šiuolaikinės visuomenės gyvenimo būdo ir ritmo.</p> <p>Kiekvieną mikro mokymosi įrankį sudaro nedidelė teorijos dalis, o dėmesys sutelkiamas tik į vieną mokymosi tikslą, nes jis skirtas atspindėti vieną koncepciją ar idėją, naudojant įvairius šaltinius, pvz.: įvairius medijos formatus (nuo „YouTube“ vaizdo įrašo iki Vikipedijos įrašo), tinklaraščius, viki'us (<i>wikis</i>), vaizdo mokymus ir pamokas, vadovėlius, infografikus, <i>TEDTalks</i> medžiagą, skaidrių pristatymus ir kitus atvirusius švietimo išteklius (<i>Open Educational Resources</i>), prieinamus internete. Mikro mokymosi įrankiai apima ir darbalapius, realius gyvenimo pavyzdžius bei nuoseklias, žingsnis-po-žingsnio gaires.</p> <p>Mikro mokymosi įrankiai įtraukia besimokančiuosius į savarankišką mokymosi veiklą, kai jiems reikia iš karto atsakyti į klausimus, kylančius atliekant užduotį, pavyzdžiui, „kaip tai veikia?“, „ką tai reiškia?“ arba „kas tai pasakė?“.</p> <p>Kai kurie mikro mokymosi įrankiai yra keliantys iššūkius, todėl besimokantiejiems pateikiamos gairės, kuriomis vadovaudamiesi jie siekia tikslo. Mikro mokymosi įrankiai skatina besimokančiuosius užduoti sau daugiau klausimų ir gerina jų kritinio mąstymo įgūdžius.</p> <p>Mikro mokymosi įrankių naudojimą palengvina Web 2.0 ir mobilioji prieiga, o bendravimas socialinėje žiniasklaidoje (pvz., <i>Whatsapp</i>, <i>Facebook</i>, <i>Twitter</i>) suteikia naujų mokymosi būdų bendraujant ir bendradarbiaujant.</p>

Objektas	Aprašymas
	<p>Tai ypač svarbu „nepalankioje padėtyje“ esantiems tėvams ir seneliams, kurie gali nenorėti registruotis į formalų internetinį kursą.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Pasirinktos veiklos ir mikro mokymosi įrankiai turi būti motyvuojantys bei įdomūs. • Mikro mokymosi įrankių formatas turėtų būti toks, kad tėvams/ seneliams nereikėtų apsimesti, jog žino kažką, ko iš tiesų nežino. • Pasirinkti mikro mokymosi įrankiai turėtų prisidėti (netiesiogiai) prie šeimos santykių gerinimo. • Kiekvienas yra besimokantysis: tėvai/ seneliai ir vaikai aktyviai dalijasi atsakomybe už mokymosi patirties kūrimą ir dalyvavimą joje (pasirengimas, pasiskirstymas veiklomis, vaidmenimis ir pan.). Suaugusieji turi laisvę mokytis kartu su vaikais, kartu prisiimdami atsakomybę už sėkmingą mokymosi patirtį. Vaikai mokosi, bet tuo pačiu gali ir vadovauti situacijai, pasirinkdami, kaip išspręsti užduotį/ iššūkį, ieškoti papildomos informacijos ir pan. • Laikas: užsiėmimai turi būti trumpi (iki 15 minučių skaitymo), paprasti, lengvai perskaitomi ir suprantami visiems. • Turinys: mažos/ labai mažos dalys, siauros temos, paprasti klausimai (viena problema vienu metu). • Programa: potėmės. Užsiėmimai turėtų būti pagrįsti aktualiomis temomis ir potėmėmis, kurios nesensu arba kurias tėvai gali lengvai atnaujinti. • Forma: iššūkiai, užduotys, „žingsnis po žingsnio“ gairės. Veiklos turi būti lanksčios, lengvai pritaikomos. • Procesas: perskaitomos instrukcijos, kurių reikia laikytis. Veiksmas. Refleksija. Įsivertinimas. • Medijos: tekstas, tekstiniai failai, vaizdo įrašai, nuorodos, infografika, vaizdai ir kt.
Apibendrinimas, vertinimas ir	<p>Kiekvieną mikro mokymosi dalį sudaro klausimai, skirti įsivertinti ir apmąstyti gautas žinias ir įgytus įgūdžius.</p>

Objektas	Aprašymas
patobulintos kompetencijos	
Sertifikavimas	Mokymų dalyviai gauna mokymų dalyvių pažymėjimus.
Registracija	Norint naudotis medžiaga, registruotis nereikia, visa medžiaga yra atvirose švietimo ištekliuose (<i>Open Educational Resources</i>). Registracija į nacionalinius mokymus priklauso nuo nacionalinės projekto komandos.
Medžiaga ir pirminis pasiruošimas	Medžiaga nacionaliniams mokymams pateikiama nacionaline kalba. Konkrečius reikalavimus nacionalinių mokymams apibrėžia nacionalinės projekto komandos.

Programos struktūra: pagrindinės temos ir veiklos

Temos	Mikro mokymosi įrankių potėmės	Tikslinė grupė
Vadovo „Žaiskite su savo vaikais“ įvadas	Metodologinė sistema	Suaugusiųjų švietėjai
	„Žaisk su savo vaikais“ vadovas tėvams ir seneliams	Tėvai ir seneliai
Moralinės dilemos šiuolaikiniame pasaulyje	Įvadas į temą	Bendra
	1 potėmė. Teisingi asmeniniai, tarpasmeniniai ir socialiniai sprendimai	12+ m.
	2 potėmė. Išvaizdos/ įvaizdžio visuomenė	6-10 m.
	3 potėmė. Skaitmeninės kultūros skatinamas vaidmenų modelis	Nuo darželio iki vidurinės mokyklos
Pagrįsti sprendimai	Įvadas į temą	Bendra
	1 potėmė. Jūsų veiksmų poveikis aplinkai	9-15 m.

Temos	Mikro mokymosi įrankių potėmės	Tikslinė grupė
	2 potėmė. Kas teisus?... ir kodėl? Ar turėtum tikėti viskuo, ką skaitai?	15-18 m.
	3 potėmė. „Kampas be ekranų“ Kiek laiko skirti technologijoms ir kaip sukurti namuose vietą patraukliai alternatyviai veikla.	Įvairaus amžiaus
Klaidinanti informacija ir dezinformacija	Įvadas į temą	Bendra
	1 potėmė: Kas yra melagienos? – Vadovas tėvams/ seneliams Kas yra melagienos? Kodėl žmonės jas kuria? Kaip melagienos gali paveikti vaikus ir jaunuolius?	9-11 m. 11-13 m. 14+ m. + Tėvai ir seneliai
	2 potėmė: pastebėk skirtumą – faktas ar melas Strategijos, padedančios vaikams lavinti svarbiausius skaitmeninio raštingumo įgūdžius, kad internete pastebėtų skirtumą tarp faktų ir fikcijos.	9-11 m. 11-13 m. 14+ m. + Tėvai ir seneliai
	3 potėmė: Faktų tikrinimas ir pranešimas apie melagienas	9-11 m. 11-13 m. 14+ m. + Tėvai ir seneliai
Saugumas ir privatumas	Įvadas į temą	Bendra
	1 potėmė: Medijų išmanymas Medijų profesionalas ar „narkomanas“? Medijų naudojimo jautrumas	12+ m.
	2 potėmė: Kibernetinės patyčios Patyčių aspektai Kaip galite padėti? Kaip galite apsaugoti savo vaiką?	12+ m.
	3 potėmė: Apsauga internete	10+ m.

Temos	Mikro mokymosi įrankių potėmės	Tikslinė grupė
	Pavojų atpažinimo ir išvengimo strategijos Kitiškas socialinių tinklų naudojimas Patarimai tėvams/ seneliams/ vaikams	

2.4 Vertinimas

Siekdami įvertinti įvairias šioje programoje siūlomas veiklas, projekto APRICOT partneriai įgyvendino bandomuosius mokymus, kuriuose dalyvavo įvairios tėvų ir senelių grupės. Po mokymų gauti dalyvių atsiliepimai apie veiklas - ar jos buvo motyvuojančios, naudingos ir aktualios, ar tikima, kad jas įmanoma įgyvendinti savo šeimos aplinkoje.

Į šeimų atsiliepimus atsižvelgta rengiant galutinį šios programos dokumentą.